

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 23 Temmuz 2012
Nr. Ref.: RK 286/12

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI 63/11

Başvurucu

Veli Kuqi

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.Br. 1239/2010 sayı ve 23 Mart 2011 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Ivan Čukalović, Üye

Başvurucular:

1. Başvurucu, Suhareka Belediyesine bağlı Şiroka köyü mukimi Veli Kuqi'dir.

İtiraz edilen kararlar

2. Başvurucunun Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (bundan sonra: ÇSRB) Merkezi İdare Departmanı'na (bundan sonra: MİD) karşı emekliliğinin kesilmesi nedeniyle açtığı maddi ve manevi tazminat davasının reddedildiği Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr.1239/2010 sayı ve 23 Mart 2011 tarihli kararıdır.

Başvurunun konusu

3. Başvurucu, Kosova Cumhuriyeti Anayasası ile öngörölmüş engelli emekliliği ve kıdemden dolayı yaş haddi erken emeklilik hakkını ihlal ettiğini düşündüğü Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1239/2010 sayı ve 23 Mart 2011 tarihli kararına itiraz etmiştir.

Hukuki dayanak

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 ve 21.4 fıkrasına, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın (bundan sonra: "Yasa") 20. maddesi, 22.7 ve 22.8 fıkraları ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 56. kuralı 2. fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvurunun Mahkeme'deki seyri

5. Başvurucular 2 Mayıs 2011 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne (bundan sonra: "Mahkeme") başvurmuşlardır.
6. Anayasa Mahkemesi, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1239/2010 sayı ve 23 Mart 2011 tarihli kararına karşı anayasal denetim sürecinin başlatıldığını 20 Haziran 2011 tarihinde Kosova Yüksek Mahkemesi'ne bildirmiştir.
7. Mahkeme Başkanı'nın GJR 63/11 sayı ve 17 Ağustos 2011 tarihli kararı ile Üye Gjyljeta Mushkolaj raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH 63/11 sayılı kararıyla Üye Robert Carolan başkanlığında, üyeler Snezhana Botusharova ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
8. Üyelerden Gjyljeta Mushkolaj ile Iliriana Islami'nin görev süreleri 26 Haziran 2012 tarihinde dolduğundan Başkan'ın 2 Temmuz 2012 tarih ve GJR 117/11 ile KSH 63/11 numaralı kararlarıyla Üye Ivan Çukalović raportör yargıç olarak, Üye Altay Suroy ise ÖİN üyesi olarak belirlenmişlerdir.
9. Üye Robert Carolan başkanlığında üyeler Snezhana Botusharova ve Altay Suroy'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti raportör yargıç Ivan Çukalović'in raporunu 11 Temmuz 2012 tarihinde inceledikten sonra tam kadroda toplanan Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

10. Başvurucu 9 Eylül 1973 yılında Bölge İçişleri Sekreterliği (bundan sonra: BİS) ile iş sözleşmesi akdetmiştir.
11. Başvurucu BİS'te çeşitli kademelerde yetkili memur olarak görev yapmış, BİS memuru sıfatıyla görev başındayken 1 Nisan 1981 tarihinde yapılan gösterilerde yaralanmıştır.

12. Başvurucu 04-118-36 sayı ve 9 Haziran 1989 tarihli dilekçesiyle erken yaş haddi emekliliğini talep etmiştir. Başvurucu bu talebinin özü olarak *“1981 yılında yaralandığından %40 engelli derecesiyle bedensel engellii nedeniyle barışta askeri emekli ilan edilmiştir”* ifadesini saymıştır.
13. Dönemin yürürlükte olan mevzuatına göre 25 Eylül 1989 tarih ve 7004035303 sayılı kararla başvurucuya erken yaşlılık emekliliği hakkı tanınmıştır. Başvurucunun emeklilik maaşı, dönemin Sırbistan yönetiminin Arnavut halkına mensup emeklilerin maaşlarını kestiği 1989 yılına kadar ödenmiştir.

Engelli emekliliği başvuru süreci

14. Başvurucu, 31 Mayıs 2010 tarihinde Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (bundan sonra: ÇSRB) Kosova Cumhuriyeti Emeklilik İdaresi Departmanı'na (bundan sonra: KCEİD) sunduğu bir dilekçe ile Kosova'da askeri çatışma başlamadan önceki dönemde kazandığı engelli emekliliği hakkının yeniden aktif hale getirilmesini talep etmiştir.
15. Dava Kurulu'nun 10 Aralık 2010 tarihinde onayladığı 5097090 sayılı karara istinaden KCEİD'nin 10 Şubat 2011 tarihli kararıyla başvurucunun engelli emeklilik hakkı kabul edilmiştir.

Erken yaş haddi emekliliği ve engelli emekliliği başvuru süreci

16. Başvurucu 5 Temmuz 2010 tarihinde ÇSRB'ye yeni bir dilekçe ile Kosova'da askeri çatışma başlamadan önceki dönemde kazandığı erken yaş haddi emekliliği ile engelli emekliliği haklarının yeniden aktif hale getirilmesini talep etmiştir.
17. ÇSRB-KCEİD'nin başvurucunun yeni talebine ilişkin 21 Temmuz 2010 tarih ve 4920 sayılı cevabında şunlar belirtilmiştir:

“... savaştan önce aldığı emeklilik için çalışarak yaş haddi olan 65 yaşına ulaşması gerektiğinden bu haktan yararlanamaz.

Bu mesele sadece sizin melseniz değil, Eski Yugoslavya Emeklilik Fonundan ve Sırbistan şirketlerinde çalışarak emekli olup Kosova'da çözüm bekleyen 50.000'e yakın emeklinin problemidir.

“... Sunulan listeye göre engelli emeklilik veya sosyal yardım seçenekleri mevcut olup ... ve “(Dava Kurulu'nun 10 Aralık 2010 tarih ve 5097090 sayılı onayına istinaden başvurucunun maluliyet emekliliği hakkı 10 Şubat 2011 tarihinde KCEİD'nin kararı ile kabul edilmiştir)”.

18. ÇSRB-KCEİD'nin 4920 sayı ve 21 Temmuz 2010 tarihli cevabı üzerine başvurucu 22 Aralık 2010 tarihinde Kosova Yüksek Mahkemesi'ne dava açarak ÇSRB'nin geçen 11 yıllık süre için ödenmeyen yaş haddi erken emeklilik ile engelli emekliliğini tazmin etmesini talep etmiştir.
19. Kosova Yüksek Mahkemesi başvurucunun dava dilekçesini temelden yoksun bularak 23 Mart 2011 tarihinde çıkarttığı A.Br. 1239/2010 sayılı kararda şu ifadeye yer vermiştir:

“...Kosova Yüksek Mahkemesi, davacının dava ettiği organın dağılan Yugoslavya'nın emeklilik fonlarının mirasçısı olmadığını değerlendirdiğinden dava dilekçesinin temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir. Emeklilik İdaresi 2001/135 sayılı Yönetmeliğe göre ÇSRB bünyesinde kurulmuş ve bu

Yönetmeliğe göre emeklilik koşullarını yerine getirenlerin emekliliklerini düzenlemekle mükelleftir.

Kosova'da Savaştan sonra emeklilik tablosu KCEİD bünyesinde 1 Temmuz 2002 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olup 11/2007 sayılı Yönetmeliğe göre emeklilik katkı payı ödeyenlerin emekliliklerini düzenler. Olgusal duruma dayanarak Kosova Cumhuriyeti kurumlarının 1999 yılından önce var olan hükümet organlarının mirasçıları olmayan yeni idari kurumlar olduğu sonucu ortaya çıkar.”

Başvurucunun iddiaları

20. Başvurucu, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.Nr. 1239/2010 sayı ve 23 Mart 2011 tarihli kararıyla erken yaş haddi emekliliği ve engelli emeklilik hakkının ihlal edilerek Anayasa'nın 102 maddesi 3. fıkrasının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa'nın söz konusu fıkrası şöyledir: *Mahkemeler Anayasa ve yasalara göre yargılama yaparlar.*
21. Başvurucu en sonunda, Anayasa'nın uluslararası anlaşma ve belgelerin dolaysız uygulanmasını, bu çerçevede 1996 yılına ait Avrupa Sosyal Şartı'nın da uygulanmasını öngören 22. maddesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
22. Başvurucunun Kosova Anayasa Mahkemesi'nden talebi şudur:

“Bu başvuru ile Kosova Yüksek Mahkemesi'nin çalışma maluliyeti emekliliğinden yararlanma hakkımı da ihlal eden A.nr. 1239 sayı ve 22.12.2010 tarihli kararının Kosova Anayasası'na aykırı olup olmadığını denetlenmesini talep etmekteyim. Maluliyet emeklilik koşullarının tamamını yerine getirmiş olmama rağmen maluliyet emekliliğinden yararlanma hakkında mahrum bırakıldım. Maluliyetimden dolayı birkaç sene yaptığım işi terk etmek zorunda kaldım. Malul olduğumdan dolayı da maluliyet emekliliği için başvurudum. Bu karardan dolayı hakkımın gerçekleşmesi engellenmiştir.

Başvurunun kabul edilirliliğinin değerlendirilmesi

23. Başvurucu, Kosova Anayasası'nın 22. maddesi (Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan Uygulanması) ve 102. maddenin (Yargı Sistemi Genel Esasları) 3. fıkrasının başvurusuna esas teşkil ettiğini belirtmiştir.
24. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın 48. maddesi şöyledir:
Başvurucu, başvurusunda ihlal edildiği iddiasında bulunduğu hak ve özgürlüğünü açıkça belirtmek ve kamu otoritesinin hangi somut hükmüne itiraz etmek istediğini açıklamak durumundadır.
25. Anayasa'ya göre Anayasa Mahkemesi, hukuk mahkemelerince alınan kararların ele alındığı temyiz mahkemesi olmadığını hatırlatır. Usul ve maddi hukukun ilgili kurallarını yorumlayıp uygulamak ilk derece mahkemelerin görevidir. (bkz. mutatis mutandis Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AİHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).
26. Mahkeme, başvuru sahiplerinin iddialarını desteklemek için ilk görünüş ispatı türünden bir delil sunmadıklarını tespit etmiştir (bkz. mutatis mutandis, 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı ve Vanek – Slovakya Cumhuriyeti 53363/99 başvurusuna ilişkin 31 Mayıs 2005 tarihli AİHM kararı). Başvuru sahipleri, Anayasa'nın

31, 46 ve 54. maddeleri ile AİHS'nin 6 ve 13. maddelerinin, Anayasa'nın 113.7 maddesi ile Yasa'nın 48. maddesinde belirtildiği şekilde, onların iddialarını hangi şekilde desteklediğini açıklamamışlardır.

27. Başvurucu, hukuk mahkemeleri tarafından olguların yanlış tespitinden ve yasaların yanlış uygulanmasından haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ancak, bu kararların anayasal haklarının hangi şekilde ihlal ettiklerini açıkça belirtmemiştir.
28. Bu başvuruda başvuru, kararlara itiraz etme ve yanlış yapıldığını düşündükleri yasa yorumuna karşı Belediye ve Bölge Mahkemeleri nezdinde dava açma imkânları sunulmuştur. Usulün bir bütün olarak ele alınmasından sonra Mahkeme, yargılama süresince herhangi bir haksızlık veya keyfiliğin olduğunu gözlemlememiştir (bkz. *mutatis mutandis*, *Shub* – Lituanya davası ile ilgili AİHM'nin 17064/06 sayılı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
29. Öyle ki İçtüzüğün 36 (2b) kuralına göre başvurunun açıkça temelden yoksun olduğu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu kural şunu belirlemiştir: *Mahkeme, açıkça isnat edilmeyip aşağıdaki kanaatlere varması durumunda istemleri reddedecektir: Sunulan olguların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerektirmediği zaman*”.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Yasa'nın 48. maddesi ve İçtüzüğün 36(2b). kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi'nin 11 Temmuz 2012 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Oybirliğiyle başvurunun kabul edilmez olarak reddine karar verilmiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesi uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Ivan Čukalović, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza